

VERS UN SISTEMA DE MILÍCIA

EL PROGRAMA DE MILÍCIA I LA SEUA CRÍTICA ACADÈMICA

Lev Trotski

1919

---

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de “Hacia un sistema de milicia”,
en, <http://www.marxists.org/espanol/trotsky/em/29.htm>

El professor Svetxin, de la nostra Acadèmia Militar, ha portat a terme la crítica del programa de milícia. La seua tasca ha de demostrar que la milícia és generalment poc útil des del punt de vista militar, incompatible amb una època de guerra civil, i que representa una supervivència no viable de la democràcia ideològica.

El punt de partida de l'autor és força senzill: la milícia és el reflex en armes de tot el poble, de totes les classes i de tots els partits. Quan s'entaula una guerra civil, no obstant, només un partit, una classe única, pot empunyar les regnes del poder. Una dictadura d'aqueix tipus es veurà molt millor assegurada com més apartat de la deformitat de les milícies estiga l'exèrcit i com més “penetrat per l'esperit corporatiu propi dels regiments” es trobe cadascun d'aquests. Un exèrcit capaç d'actuar és impensable sense l'autoritat del comandament; en la seua condició d'instructors escolars, els comandants de milícia no disposarien de la menor autoritat real.

D'aquí la conclusió: “Torneu al quarter les seues característiques meravelloses i utilitzeu les seues qualitats per a modelar amb filigrana el soldat roig conforme al model que actualment llangueix en els camps de batalla. Aleshores veureu somriures i mans esteses; hi haurà pa, i les rodes de les fàbriques tornaran a girar.”

En aniquilar de tal manera la milícia, el professor Svetxin es formula una pregunta complementària: per què els dirigents soviètics de l'exèrcit no renuncien al seu ideal de milícia? L'acadèmic militar té preparada la rèplica: perquè, fixeuvos, “no tenen el coratge de trencar amb el vell programa de milícia de la Segona Internacional!” Adoneu-vos de tant i de com bé que avancem! I pensar que hi ha individus que acusen gratuïtament els especialistes militars de no voler acceptar els fonaments de la nova concepció del món! Hem de reconèixer, és cert, que l'article de Svetxin no assenyala amb molta claredat si el seu autor arregla els seus propis comptes amb la Segona Internacional en el seu caràcter de partidari secret de la Tercera o com bonapartista semiclandestí. ¿O potser està senzillament esbalaït d'admiració envers el camp de Wallenstein?

Tornem als arguments polítics i militars contra la milícia. Segons Svetxin, la milícia no pot ser, com hem vist, “roja”, puix és el reflex de totes les classes i de totes les tendències del conjunt del país. No obstant, ¿en què es diferencia aquesta situació de la de l'exèrcit regular? Basat en el reclutament general, l'exèrcit regular també reflecteix tots els antagonismes d'una societat de classes. Després d'haver expulsat les classes posseïdores, el proletariat les ha desarmades i, de seguida, les ha prohibit l'accés a la seua nova organització militar, a fi de sostenir i reforçar la seua pròpia dictadura. El professor Svetxin ha oblidat únicament un ínfim detall: el caràcter de classe de l'Exèrcit Roig i les bases rigorosament classistes de la instrucció militar general n'exclouen a tots els ciutadans que exploten el treball aliè o que s'han deshonrat en l'activitat contrarevolucionària.

L'exèrcit de milícia no passa, amb tot, pel quarter, malgrat les “meravelloses qualitats” d'aquest. La milícia és incapaç de donar als seus regiments “l'indispensable esperit corporatiu”. Tan santa creença en la força sobirana del quarter sembla un xic inoportuna en 1919 per a un oficial de l'antic exèrcit rus! El “meravellós quarter”, capaç de cisellar filigranes, no ha salvat res ni a ningú. Però no sols nostre quarter rus no ha salvaguardat res, sinó que el més quarter de tots els quarters, el millor pensat, el més metòdic, el millor acabat, açò és, el quarter alemany, tampoc ha aconseguit fer-ho. Sembla que el professor Svetxin no vol o no pot reflexionar sobre això. Ha escoltat vagament parlar de l'enfonsament de la Segona Internacional, però no ha escoltat absolutament res sobre l'enfonsament dels exèrcits formats pel quarter. Açò, ja ho veieu, no figura entre les seues atribucions.

Svetxin es refereix als militants armats de juliol de 1918 i en dedueix el següent: “Durant la guerra civil només és possible considerar una milícia del partit, atès que, amb la seua influència moral i educativa, el partit reemplaça el quarter fins a cert punt.”

No està tan mal dit. En efecte, les millors característiques que Svetxin concedeix al quarter són ensenyades pel partit comunista: disciplina, capacitat d'activitats harmòniques, submissió de l'individu a la col·lectivitat, sacrifici de si mateix. El nostre partit realment ha donat, i continua fent-ho, una educació com aqueixa als seus membres; ja no cal provar-ho. Però ho ha fet, i ho fa encara, fora del quarter!

A més a més, els mètodes del partit són diametralment oposats als del quarter, que Svetxin desitjaria eternitzar.

El quarter és compulsiu; des de qualsevol punt de vista, el partit és una associació voluntària. El quarter és jeràrquic; el partit és una democràcia ideal. El partit s'ha constituït mitjançant les més rudes condicions de la clandestinitat; cridava a una lluita plena d'abnegació, sense prometre ni distribuir recompenses. I avui, convertit en força dirigent del país, el partit comunista encarrega a desenes i centenars dels seus membres les més difícils tasques i els confia els llocs de major responsabilitat, els més perillosos. Malgrat totes les proves, la disciplina del partit continua sent ferma i incommovible. D'altra banda, els vincles del partit són lliurement consentits, i no imposats. El partit és diametralment oposat al quarter.

Hom podria dir que el professor Svetxin ha oblidat que, amb la seua disciplina lliurement consentida, el partit revolucionari (clandestí) entaulà la lluita amb el miraculós quarter totpoderós, que el vencé i que arrabassà el poder de les mans de les classes que extreien les seues forces de les qualitats embrutidores ("meravelloses") del quarter.

En la mesura en què actualment és impossible generalitzar la instrucció, i a causa de les mateixes raons, també és impossible començar una campanya de construcció cultural i social. Ens veiem forçats no sols a deixar per a més avant l'organització de l'ensenyament generalitzat sinó, també, a tancar les escoles soviètiques. Si sóc atacat en el meu taller i faig ús de la culata d'un fusell no acabat per a fer front al meu enemic, això no significa de cap manera que el fusell siga inútil o estiga inadaptat a la situació. Significa, simplement, que se m'ha impedit de moment acabar-lo, però que, després de posar k.o. al bandit amb la culata no acabada, acabaré el meu fusell; per tant, estaré millor armat i millor defès.

Necessitem un nou "respir" històric, més o menys prolongat, a fi de reorganitzar les nostres forces armades sobre fonaments de milícia i fer-les així incomparablement poderoses. Això ens permetrà, d'altra banda, utilitzar amb major amplitud i d'una manera més sistemàtica per a la reorganització de les

forces armades aqueix mètode més profund i segur del que el propi professor Svetxin diu “que en certa manera reemplaça el quarter”, és a dir, el mètode de l’educació comunista. Durant una nova treva històrica de major duració es formaran excel·lents quadres en l’actual Exèrcit Roig, quadres que seran capaços de desenvolupar i consolidar l’educació general i la formació d’un exèrcit de milícia.

El professor Svetxin té per descomptat raó quan declara que el partit només reemplaça el quarter “fins a cert punt” El partit en la seua condició de tal no imparteix educació militar als seus membres, i precisament estem discutint sobre l’exèrcit. Ningú podrà negar, no obstant, que si tres mil membres del partit seguien durant dos o tres mesos una escola militar (“un quarter”) arribarien a formar un excel·lent regiment. Els comunistes, constructors conscients d’un món nou, no tenen necessitat d’una “educació” de quarter. Només necessiten un aprenentatge militar; gràcies a la seua receptivitat i a les seues idees, aprenen amb major rapidesa el que se’ls ensenya. Açò significa que per a ells una pràctica en el quarter equival a un simple curs militar de breu duració. D’altra banda, tota la classe obrera, el poble treballador en el seu conjunt, no és una altra cosa que la immensa reserva del partit comunista; les capes més endarrerides s’alcen a un nivell superior, engendrant un nombre sempre creixent d’elements conscients i plens d’iniciativa. La revolució desperta, ensenya, educa... L’analfabetisme i l’obscurantisme són condicions poc favorables per al desenvolupament de la milícia. La tasca històrica fonamental del poder soviètic consisteix, precisament, en treure les masses treballadores de la seua existència vegetativa semihistòrica, de l’obscurantisme criminal que durant tant de temps les ha explotat sotmetent-les a un filigranat condicionament en els quarters erigits en perles de la creació. Si el professor Svetxin s’imagina que el partit comunista ha pres el poder per a reemplaçar el quarter tricolor pel quarter roig, és que està molt lluny d’haver assimilat els programes de les tres Internacionals.

Objectar que en la milícia els comandaments no tindrien cap autoritat vertadera és donar prova d’una sorprenent ceguesa política. ¿Que potser l’actual autoritat de la direcció de l’Exèrcit Roig ha estat engendrada pel quarter? Qualsevol responsable subaltern, siga el que siga, sabria contestar aquesta pregunta. Ara com ara, l’autoritat de comandament no descansa en les virtuts salvadores ensenyades en els quarters, sinó en l’autoritat del poder soviètic i del partit comunista. El professor Svetxin sembla senzillament ignorar que s’ha produït una revolució, una revolució que ha canviat de manera radical l’estat d’ànim del treballador rus. Per a aquest professor, el mercenari del camp de Wallenstein, analfabet, borbato, embrutit pel catolicisme i menjat per la sífilis; l’aprenent parisenc que sota la conducció de periodistes i advocats s’apoderà de la Bastilla en 1789; l’obrer saxó membre del partit socialdemòcrata en l’època de la guerra

imperialista, o el proletari rus, que per primera vegada en la història ha pres el poder, són en tots els casos carn barata de canó per al filigranat condicionament del quarter. No és injuriar tota la història de la humanitat?

Segons Svetxin, la guerra civil no permet crear una milícia. ¿Permet fundar un exèrcit regular? La guerra civil comença primer que res destruint l'exèrcit, que no nasqué de la guerra civil, sinó que la precedí. La guerra civil victoriosa funda de seguida un nou exèrcit, d'acord amb el seu propi criteri i a la seua imatge. ¿En el sentit estret adoptat per Svetxin, és a dir, en el sentit d'una guerra classista limitada a una sola i mateixa nació, és vertaderament la guerra civil una llei immutable de l'existència social? La guerra civil significa un període transitori, agut, cap a un nou règim. Anirà seguit per la dominació plenament consolidada de la classe obrera; en no trobar ja obstacles interiors, aquesta portarà a terme el seu treball cultural i social integrant definitivament en la trama orgànica de la nova societat els antics elements burgesos, sense donar cap motiu social per al desenvolupament d'altres classes amb els seus interessos i pretensions. Després de tirar endavant la totalitat d'aqueixa tasca, la dictadura del proletariat es dissoldrà al seu torn, sense escòries, en un nou règim comunista, açò és, en una harmoniosa societat col·lectiva que, a causa de la seua mateixa organització, exclourà tota possibilitat de guerra interior. El règim comunista no tindrà necessitat de cap quarter per a la instrucció dels seus membres, com no la tenia la societat primitiva de pastors i caçadors (tots iguals) per a defensar en comú els seus pastos, les seues preses i les seues famílies contra un enemic exterior. Un immens avanç històric, amb totes les conquestes que implica, s'haurà recorregut, clar està, entre les tribus caçadores primitives i la comunitat d'existència comunista. Aquests pols tindran, no obstant, un punt en comú: la societat primitiva no estava encara dividida en classes; la societat comunista ja haurà superat la divisió en classes. Ni per una banda ni per l'altra hi ha antagonisme d'interessos. Per això en el moment de perill la participació voluntària i conscient en el combat de tots els membres de la comunitat militarment instruïts està assegurada per avançat, sense esperit "corporatiu" artificial.

El desenvolupament de l'ordre comunista es portarà a terme paral·lelament al desenvolupament intel·lectual de la gran massa del poble. Allò que fins ara el partit només ha donat principalment als obrers avançats, la nova societat ho donarà cada vegada més al conjunt del poble. En inculcar en els seus membres un indispensable sentiment de solidaritat interna i fer-los capaços d'entaular un combat col·lectiu ple d'abnegació, el partit "ha reemplaçat" en cert sentit el quarter. També la societat comunista posseirà aqueixa capacitat, però en una escala incomparablement superior. En la seua més àmplia accepció, l'esperit de cooperació és l'esperit del col·lectivisme. No ha estat engendrat exclusivament pel quarter, sinó que també pot ser-ho per una escola ben entesa, particularment

si la instrucció va del braç del treball físic. Pot, també, florir en una comunitat de treball i desenvolupar-se per la pràctica judiciosa i generalitzada de l'esport. Si la milícia de la nova societat extrau la seua saba dels grups naturals economicoprofessionals, de les comunes pobletanes, dels col·lectius municipals, de les associacions industrials i de les societats d'activitats locals (unificades interiorment per l'escola, l'associació esportiva i les condicions de treball), aleshores la milícia posseirà un esperit de "corporació" incomparable i d'una qualitat clarament superior al dels regiments formats en els quarters. El mateix Svetxin sap d'un exemple de milícia "capaç de combatre". És la "Landwehr" alemanya (1813-1815), creada quan tota Alemanya no vivia més que d'un sentiment únic, quan regnava la més profunda pau i professors i estudiants acudien a engrossir les files de la "Landwehr". El professor Svetxin posa en relleu l'exemple alemany per a demostrar que tota milícia capable de batre's exigeix un nivell superior de la consciència nacional. Per això cal entendre, sens dubte, que el nivell de desenvolupament nacional de la Rússia de 1919 és inferior al de l'Alemanya de 1813. ¿Pot hom imaginar afirmació més ridícula, més caricaturesca, més històricament mentidera? Unes quantes centenes d'estudiants alemanys li oculten al professor militar l'obscurantisme, la ignorància i l'esclavitud (política i espiritual) dels obrers i els camperols de l'Alemanya de començaments del segle XIX. I els pocs estudiants eters a què Svetxin identifica, en virtut de la seua formació burgesa, amb el poble alemany eren infinitament menys conscients que les desenes i centenes de milers d'obriers russos d'avantguarda. Aquells estudiants envellits en els bancs de la universitat coneixien, per descomptat, tots els verbs grecs irregulars, però sabien molt menys que certs professors de l'Acadèmia Militar en allò tocant a les lleis que regeixen l'evolució de la societat humana! I no és poc dir!

El professor Svetxin té perfecta raó quan diu que l'Alemanya dels anys 1813-1815 no conegué la guerra civil. Els elements d'avantguarda de la burgesia reflectien aleshores els interessos de les classes somnolentes del poble alemany en la seua lluita contra els agressors estrangers. Era guerra d'alliberament; la burgesia exercia un paper progressista i comptava amb el suport actiu o passiu de les masses populars.

Reorganitzar una economia arruïnada, reconstruir i desenvolupar la indústria, procedir de manera que els productes d'aquesta esdevinguin accessibles al camperol, establir un just sistema d'intercanvis econòmics entre la ciutat i el camp, proporcionar-li al camperol cotó, ferradures, metges, agrònoms i escola: aqueixa és la manera en què es pot assegurar un vincle profund entre la ciutat i el camp i establir com cal la unanimitat de les masses populars de tot el país. Per a fer-ho necessitem un llarg respir. Durant aqueix lapse, el proletariat eliminarà les últimes seqüeles del capitalisme, reconstruirà la indústria,

assegurarà la unitat del poble treballador i crearà així millors condicions per a un exèrcit de milícia.

És important preparar i discutir a temps els elements fonamentals (tècnics i militars) de la milícia. No es tracta d'una improvisació. Svetxin té tota la raó quan diu que la milícia alemanya de 1813 no fou capaç de batre's sinó al cap d'un any i mig o dos anys. ¿Però estava organitzada aqueixa milícia, ensinistrada, basada en una seriosa instrucció militar de les masses populars? No. Descansava únicament en impulsos, en improvisacions. Qui veu la milícia a través d'aqueix prisma no pot per descomptat creure en la seua capacitat combativa. Però una milícia no s'improvisa. El reclutament comunista i la seu predecessor, el reclutament de classe, han de ser preparats i organitzats amb tota la serietat assignada a un exèrcit regular.

Ara bé, en aquest cas, per a què el futur exèrcit? Perquè “el poder soviètic [escriu Svetxin amb extemporani humor] ha promès que ja no entaularà cap guerra, llevat que es tracte d'una guerra civil”. És cert. Hem promès no entaular guerra alguna d'agressió, annexió o rapinya, açò és, guerres imperialistes. Mai hem estat i mai serem servidors dels interessos de dinasties, de capes privilegiades o del capital. Açò significa, ara bé, que la classe obrera russa, que ha expulsat els explotadors i establert un règim proletari en el seu país, pretèn defensar el seu nou règim amb totes les seues forces, amb heroisme i entusiasme, contra tota agressió exterior. I si això arriba a ser necessari, la classe obrera russa socorrerà el proletariat rebel de qualsevol altre país que vullga posar fi al regnat de la burgesia.

El desenvolupament de la revolució a Europa pot proporcionar-nos un respir d'un, dos o tres anys. És difícil preveure-ho. En la nostra època els camins de la història estan menys delineats que mai. L'impuls revolucionari que hem donat a Occident pot girar-se'ns de costat, dins de tres, cinc o deu anys, en forma d'atac imperialista del capital nord-americà o asiaticojaponès. Paral·lelament al desenvolupament i consolidació del nostre règim social, és important per a nosaltres fundar i reforçar sobre les mateixes bases un nou sistema de forces armades, un exèrcit de milícia. L'actual Exèrcit Roig ens proporcionarà els quadres necessaris. La participació del quarter serà reduïda al mínim estricte. La societat harmoniosament construïda dispensarà la necessària educació de la disciplina i la solidaritat, perquè s'alimentarà de les idees comunistes i haurà de realitzar-les.

Les mofes i xanxes del professor Svetxin respecte de la imperfecció de la instrucció militar general no valen, potser, més que totes les burles de la intel·liguència filisteia a propòsit de les dificultats de la indústria, el transport, i l'abastiment i a propòsit, també, de les contradiccions de la construcció

comunista en les terribles condicions de les seqüeles de la guerra imperialista i del setge mundial. Allò saberut és, en canvi, l'afirmació de l'acadèmic militar que diu que ens aferrem a la milícia simplement perquè encara no hem renunciat del tot a la ideologia de la Segona Internacional. Molt temem que l'honorable professor no s'haja aventurat a fons en un camp que li és prou estrany, i tenim moltes bones raons per a pensar que el nostre autor ha estudiat la diferència entre la Segona Internacional i la Tercera Internacional d'acord amb certa instrucció militar general d'una duració extremadament reduïda, açò és, de més o menys noranta-sis hores...